

Het lectoraat van...

Jan Steyaert en Geert van der Laan: 'Er wordt meer onderzoek gedaan naar een kassajuffrouw dan naar een hulpverlener'

Jan Steyaert en Geert van der Laan bemannen met z'n tweeën het lectoraat Sociale infrastructuur en technologie van Fontys Hogeschool Sociale Studies. Beiden houden zich bezig met technologie, toch doen ze heel verschillende onderzoeken. Van der Laan kijkt naar inbedding van technologie in het sociaal werk, Steyaert kijkt meer naar de gevolgen van technologie voor de samenleving.

vrijdag 23 december 2005

door Femke Huvenaars

Steyaert en Van der Laan
foto: Femke Huvenaars

'Technologie is een heel breed begrip en het is maar net welke definitie je er aan geeft' begint Van der Laan zijn uitleg. 'Je kan technologie zien als een middel maar ook als een doel op zich. In het sociaal werk zou technologie een middel moeten zijn waarmee het makkelijker wordt om kennis te delen. Daarvoor zijn de afgelopen jaren diverse programma's ontwikkeld. Deze programma's maken het mogelijk dat de kennis en ervaringen van medewerkers vastgelegd worden. 'Technisch is inmiddels bijna alles mogelijk,' vervolgt Van der Laan, 'maar de inbedding van die technologie in het werkveld is een stuk lastiger.'

Inbedding van technologie in de maatschappij en de gevolgen daarvan zijn de onderwerpen waar Steyaert zich mee bezig houdt. 'Ik vraag me bijvoorbeeld af of de opkomst van het

internet leidt tot een nieuwe sociale kloof met aan de ene kant de mensen die wel gebruik maken van internet en aan de andere kant de mensen die dat niet doen.'

Beide lectoren werken veel samen met organisaties buiten Fontys. Steyaert: 'We hebben zogenaamde kennisbruggen.

Dat zijn onderzoeken waarin we samen met het werkveld kijken naar een bepaald thema. Die onderzoeken zijn vraaggestuurd en leveren daardoor direct praktische kennis op voor zowel het werkveld als het onderwijs.' Zo werd er bijvoorbeeld onderzoek gedaan naar het gebruik van e-mail in de hulpverlening en actief burgerschap als ingrediënt voor lokaal sociaal beleid.

Kassajuffrouw

De lectoren vinden het jammer dat er eigenlijk gewoon te weinig tijd beschikbaar is voor het lectoraat. 'We willen graag meer docenten in de kenniskring, maar het is moeilijk om docenten daar vrijgeroosterd voor te krijgen. En onderzoek doe je niet in een halve dag per week, dat is al moeilijk in een dag per week.' Toch doen de zes leden van de kenniskring elk maar een dag per week onderzoek. Of, zoals Steyaert opmerkt: 'Er wordt meer onderzoek gedaan naar de kassajuffrouw in de supermarkt dan naar de sociaal werker die met gehandicapten bezig is.'

Sinds 1 december is de onderzoekskracht ineens verdrievoudigd. De twee promovendi Jitske van der Sanden en Bienke Janssen begonnen toen aan hun werk voor het lectoraat. De een gaat onderzoek doen naar sociale kansen van jongeren, de andere richt

zich op ouderen. Er ging een vrij strenge selectie aan vooraf. Van der Laan: 'We kregen 120 reacties op die twee plaatsen. Dus we zijn streng geweest, ja. Zoals aan elke innovatie zit ook aan de promovendi een afbreukrisico. Het kan natuurlijk ook fout gaan. Maar daar zijn we eigenlijk niet zo bang voor.' Steyaert: 'We hebben geluk. In tegenstelling tot de technische vakken hebben wij geen dure laboratoria nodig. Onze onderzoeksinfrastructuur ligt daar,' hij gebaart met zijn arm naar de wereld buiten het gebouw aan de Fliednerstraat. 'Het enige wat wij nodig hebben voor onderzoek is literatuur en gesprekken. En aan beide is makkelijk te komen.' Ook aan enthousiasme of onderzoekscultuur ontbreekt het niet. 'Docenten doen eigenlijk al jaren onderzoek, het lectoraat is daarvan alleen een bevestiging. Wat we wel proberen te doorbreken is de koekoekscultuur. Docenten die iets onderzoeken goien alles uit het nest, ze koppelen hun onderzoek niet aan de hogeschool waar ze werkzaam zijn. Je moet als school trots zijn op je docenten en hun producten,' aldus Van der Laan. De lectoren hebben daarom een muur ingericht waarop alle stukken uit de krant die over eigen docenten gaan verzameld worden. Ook is er een speciale kast met daarin alle publicaties van docenten.

Wegstemmen

Naast hun baan bij Fontys vervullen de beide heren elders nog functies. Van der Laan werkt ook bij de Universiteit voor Humanistiek in Utrecht terwijl Steyaert ook werkzaam is voor de Universiteit van Bath. Steyaert: 'Gelukkig doen we daar veel onderzoek voor de EU in Brussel, zodat ik niet zoveel naar Engeland hoef. En ik werk daarnaast ook nog voor de marktgerichte taken van Sociale Studies.' Samen zijn ze het er over eens dat het maar goed is dat ze geen uren hoeven

te schrijven, want dan zouden ze schrikken van de uitkomsten.

Zoals alle lectoren staan Steyaert en Van der Laan op de foto met een voorwerp dat symbool staat voor hun werk als lector. Van der Laan houdt een boek vast dat een docent geschreven heeft voor haar promotie. Hij vindt het een mooi voorbeeld van beroepsinnovatie. 'Vroeger kon je als hbo'er promoveren, maar ik geloof dat het nu niet meer gaat. Ik vind dat wel jammer', merkt Van der Laan op, 'Ik heb veel van deze buitenpromovendi begeleid. Ze hebben zo'n goede kijk op het werkveld. Die nieuwe promovendi hebben wel een gedegen theoretische achtergrond, maar ze moeten zich nog helemaal inleven in het werkveld.'

Steyaert heeft als symbool een rood potlood. 'Vroeger, op het voortgezet onderwijs, werden je opstellen met rood potlood gecorrigeerd. Dan baalde je van de opmerkingen die er bij stonden. Nu moet je juist blij zijn met die rode opmerkingen, het helpt de kritische blik te koesteren en het geeft voeding om je werk te verbeteren. En ik denk bij rode potloden ook altijd aan verkiezingen (al doen we dat tegenwoordig natuurlijk digitaal). Wij zijn de pioniers van het lectoraat, ik was de eerste lector in Nederland. We hebben het lectoraat vormgegeven nog voor er subsidies en verordeningen waren. Maar het is aan de hogeschool om het rode potlood te gebruiken. Als er betere kandidaten zijn, hebben ze het recht ons weg te stemmen. Wat voor politici geldt, geldt ook voor lectoren.'